

“POSEBNI DIO KAZNENOG PRAVA”, PRVO IZDANJE - DAVOR DERENČINOVIĆ

Prikaz knjige

“SPECIAL PART OF CRIMINAL LAW”, FIRST EDITION - DAVOR DERENČINOVIĆ

Book Review

Ivan PAKŠIĆ

Tijekom 2013. godine, nakon usvajanja novog hrvatskog Kaznenog zakona, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu izdao je monografiju u kojoj su obrazloženi najvažniji segmenti posebnog dijela Kaznenog prava. Udžbenik je napisala grupa autora, profesora Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu: dr. sc. Leo Cvitanović, redovni profesor Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, dr. sc. Davor Derenčinović, redovni profesor Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Dr. sc. Maja Munivrana Vajda, docentica Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i dr.sc. Ksenija Turković, redovita profesorica Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Recenzenti su prof. emerit. dr. sc. Željko Horvatić, redoviti profesor Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u mirovini, prof. emerit. dr. sc. Zvonimir Šeparović, redoviti profesor Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u. mirovini, prof. dr. sc. Borislav Petrović, redoviti profesor Pravnog fakulteta Univerziteta u Sarajevu.

Ova je monografija pisanja kao udžbenika za studente, s ciljem obuhvaćanja onih kaznenih djela koja se najčešće pojavljuju u sudskoj praksi kao i onih kaznenih djela koja se iz nekih relevantnih razloga povezuju s bitnim tumačenjima instituta unutar općeg dijela kaznenog prava. Udžbenik je u prvom redu namijenjena studentima pravnih fakulteta diljem Republike Hrvatske na drugoj godini integriranog studija kao i doktorantima, ali i praktičarima s posebnim naglaskom na suce kaznenih sudova i državne odvjetnike. Utemeljen na učestalo spominjanoj sentenci da je „ teorija bez prakse kao kotač bez osovine, a praksa bez teorije kao slijepac na putu“ obiluje primjerima iz prakse hrvatskih sudova u kaznenim predmetima koji na različite načine implementiraju pojedine sadržajne cijeline.

Udžbenik sadrži ukupno 277 stranica teksta podijeljenih u 13 cjelina, a svaka obuhvaća jednu glavu posebnog dijela Kaznenog zakona.

Nakon uvoda autori najprije izlažu, kako i sami navode, najvažniju cjelinu, glavu IX Kaznenog zakona. Riječ je o kaznenim djelima protiv čovječnosti i ljudskog dostojanstva. Ovaj dio sadrži devet cjelina koje se odnose na pojedino kazneno djelo. Navedena cjelina se proteže na četrdeset stranica. Za pojedino kazneno djelo najprije se navodi njegov zakonski opis, a potom i tu-

mačenje svakog stavka predmetnog članka, uz praktično povezivanje s konkretnim slučajevima nacionalnog ili međunarodnog karaktera. Autorica prvog dijela knjige je dr.sc. Maja Munivrana Vajda koja se kroz navedenu cjelinu koristi literaturom međunarodnog i nacionalnog značaja kao i sudskom praksom međunarodnih kaznenih sudova. Tematika je aktualna i zanimljiva za prostore ove regije i zbog nedavnih ratnih zbivanja, kao i za ostala područja svijeta koja su prožeta čestim sukobima i ratnim nemirima. Tekst je jasan, koncizan i razumljiv, autorica piše suvremenim znanstvenim i stručnim jezikom i uvažavajućom terminologijom.

Drugi dio udžbenika odnosi se na glavu X, odnosno na kaznena djela protiv života i tijela. Obuhvaća stranice od 47. do 117. te ukupno jedanaest cjelina. Svaka od njih se odnosi na konkretno kazneno djelo: ubojstvo, teško ubojstvo, usmrćenje, prouzročenje smrti iz nehaja, sudjelovanje u samoubojstvu, protupravni prekid trudnoće, sakaćenje ženskih spolnih organa, tjelesne ozljede, sudjelovanje u tučnjavi, nepružanje pomoći i napuštanje nemoćne osobe. Autor navedene cjeline je dr.sc. Davor Derenčinović, uvaženi stručnjak kaznenog prava koji kroz tumačenje pojedinih članaka Kaznenog zakona detaljno ulazi meritum, vezujući vlastita opažanja uz sudsku praksu Vrhovnog suda RH. Ističe obrazloženja pojedinih presuda koja ukazuju na shvaćanje i prihvaćanje važećih pravnih normi od strane sudaca. Autor se često osvrće i na Krivični zakon Jugoslavije iz 1929. godine i evoluciju konkretnog kaznenog djela. Tekst je pisan razumljivo, jasno, povezujući svaki teorijski dio s konkretnim primjerom iz prakse.

Treći dio udžbenika započinje na 117. i završava na 130. stranici i odnosi se na glavu XIV. Kaznenog zakona, točnije na kaznena djela protiv privatnosti. Obuhvaća sljedeće cjeline: uvod, narušavanje nepovredivosti doma i poslovnog prostora, neovlašteno zvučno snimanje i prisluškivanje, neovlašteno slikovno snimanje i neovlašteno otkrivanje profesionalne tajne. Autorica treće cjeline je dr.sc. Maja Munivrana Vajda, izlažući zaštitu prava na privatni život zajamčenu u mnogim međunarodnim kao i nacionalnim dokumentima. Autorica se u uvodnom dijelu referira na termine privatnosti i temelje navedenog pojma kroz različite međunarodne dokumente, koji se bave osnovnim ljudskim pravima te zaštitu od strane fizičkih i pravnih osoba te države. Bitnu ulogu u zaštiti navedenog prava ima i zaštita osobe od samovoljne postupanja policijskog mehanizma. Ova postupanja u pravilu imaju legitimitet nad zadiranjem u temeljna ljudska prava. Primjeri sudske prakse ove tematike najčešće su korišteni u sadržaju ovog dijela. Tekst je jasan i razumljiv, cjeline su međusobno dobro povezane, primjeri su konkretni i referentni.

Četvrti dio udžbenika se odnosi na glavu XV Kaznenog zakona. Riječ je o kaznenim djelima protiv časti i ugleda. Ovaj dio monografije počinje na 133. a završava na 154. stranici. Obuhvaćene su sljedeća kaznena djela: uvreda, sramoćenje i kleveta. Autor navedene cjeline je dr.sc. Leo Cvitanović koji u uvodnom dijelu čitatelju opisuje osnove tradicionalnih vrijednosti časti i ugleda i težine narušavanja ovih vrijednosti u povijesnim razdobljima. Autor izlaže obilježja inkriminacija protiv časti i ugleda iz hrvatske kaznenopravne povijesti. Pri izlaganju ove skupine kaznenih djela također se povezuje kaznenopravna dogmatika s konkretnim primjerima presuda kaznenih sudova.

Peti dio udžbenika započinje na 157. stranici i završava na 168. Obuhvaća glavu XVI. Kaznenog zakona odnosno kaznena djela protiv spolne slobode. Sadrži sljedeće cjeline: uvod, spolni odnošaj bez pristanka, silovanje i bludne radnje. Autorica je navedene cjeline dr. sc. Ksenija Turković. Već u uvodnom dijelu izlaže osnovne pojmove potkrijepljene sentencama presuda Vrhovnog suda RH vezanima uz meritum predmetne glave. Time naglašava važnost predmetne cjeline i približava tematiku čitatelju. Dalje se daje prikaz pojedinog kaznenog djela, a koriste

se i aktualna zakonodavstva zemalja EU naglašavajući sličnosti i različitosti pravnih normi, te širinu shvaćanja problematike. Tekst je jasan, zanimljiv, aktualan i razumljiv.

Šesti dio knjige odnosi se na glavu XVII. Kaznenog zakona, odnosno kaznena djela protiv imovine. Uključuje sljedeće cjeline: uvod, krađa, teška krađa, razbojništvo, razbojnička krađa, utaja, pronevjera, neovlaštena uporaba tuđe pokretne stvari, oštećenje tuđe stvari, prijevara, iznuda i prikrivanje. Autor navedenog dijela udžbenika je dr.sc. Leo Cvitanović. U uvodnom dijelu polazi od pojma imovine i njezine važnosti kao ustavne kategorije. Nadalje izlaže pojedino kazneno djelo na način da najprije navodi kaznenopravne odredbe, a potom i primjere Vrhovnog suda RH, citirajući obrazloženja kaznenih presuda. Ujedno imamo prilike vidjeti i različita povijesna rješenja hrvatskog zakonodavstva.

Sedmi dio udžbenika odnosi se na glavu XXVI. Kaznenog zakona, preciznije na kaznena djela krivotvorenja. Započinje na stranici 215. i završava na stranici 221., a sastoji se od sljedećih cjelina: uvod, krivotvorenje novca i krivotvorenje isprave. Autor navedene cjeline udžbenika dr.sc. Maja Munivrana Vajda. Detaljno obrazlaže problematiku krivotvorenja, odnosno tematiku od krivotvorenja novčanica do krivotvorenja osobnih isprava, te otvara pitanje krađe identiteta i eventualnih prognostičkih ideja mogućih kaznenih djela razvojem tehnologije.

Osmi dio udžbenika vezan je uz glavu XXVIII. Kaznenog zakona. Riječ je o kaznenim djelima protiv službene dužnosti. Ovaj dio započinje na 227. i završava na 239. stranici, a sastoji se od uvoda, zlouporabe položaja i ovlasti, primanja mita i davanja mita. Autor navedene cjeline je dr. sc. Davor Derenčinović, koji u uvodnom dijelu daje jasni prikaz zaštićenih vrijednosti navedene glave Kaznenog zakona i važnost vrijednosti povjerenih fizičkoj osobi koja tijekom svoga rada predstavlja instituciju ispred koje postupa. Ovo je zaista kompleksna cjelina koju autor opisuje detaljno, argumentirano, jasno i potkrijepljeno praktičnim slučajevima. Navodeći svako konkretno kazneno djelo, autor se dotiče i procesnih pitanja dokazivanja kaznenog djela u predistražnom i istražnom postupku.

Deveti dio udžbenika predstavlja kaznena djela protiv pravosuđa, opisanih u glavi XXIX. Kaznenog zakona. Započinje na 243. i završava sa 261. Stranicom, te se sastoji od uvoda, neprijavljivanja pripremanja kaznenog djela, neprijavljivanja počinjenja kaznenog djela, lažnog prijavljivanja kaznenog djela i davanja lažnog iskaza. Autor predmetne cjeline je dr.sc. Davor Derenčinović, koji uvodi čitatelja u problematiku kroz determiniranje uloge pravosuđa u funkcioniranju države. Sama kaznena djela detaljno tumači koristeći širok dijapazon međunarodnih i nacionalnih izvora. Visoka razina stručnosti, a ujedno i jednostavnost pisane riječi uvelike doprinosi razumijevanju ovog teksta za one koji se prvi puta susreću s predmetnom problematikom.

U završnom dijelu udžbenika na stranicama od 265 do 271 se nalazi popis kratica, popis propisa i stvarno kazalo pojmova.

Zaključno, ova monografija daje originalan i znatan doprinos razvoju kaznene pravne znanosti u Republici Hrvatskoj, te predstavlja nezaobilazan izvor i polazište za daljnja znanstvena istraživanja. Teme koje se obrađuju su iznimno relevantne, jer se radi o kaznenim djelima koja su najčešća u hrvatskoj kaznenoj praksi i tu leži istinska vrijednost predmetnog udžbenika. Udžbenik obiluje primjerima iz prakse koji čitatelju daju dodatnu vrijednost i pridonose razumljivosti problematike. Tekst je kod svih autora koncizan, jednostavan i razumljiv ciljanoj grupi čitatelja i kao takav je preporučljiv kao temeljna i dodatna literatura u izučavanju i predavanju nekolicine kolegija koji pripadaju kaznenopravnoj znanosti.

Podaci o autoru

Ivan Pakšić, student III ciklusa studija Fakulteta za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu.

E-mail: ivan.paksic@gmail.com.